

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kommenttipuheenvuoro Lapinjärvitalo

Lapinjärvi 31.8.2017

Raija Hynynen
Rakennetun ympäristön osasto
Raija.Hynynen@ym.fi

Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma 2013-2017

Tavoitteet:

- **parantaa ikääntyneiden asumisoloja ja edistää kotona asumisen tavoitteen saavuttamista**
- **tukea ikääntyneiden omaa varautumista ja ennakkointia**
- **luoda edellytyksiä ikääntyneiden asuinolojen parantamiseen valtion pitkäjänteisen toiminnan kautta**
- **vahvistaa kuntien toimintaa ikääntyvän väestön asumisen edistämiseksi**
- **suunnata asunto- ja rakennusalan toimintaa vastaamaan paremmin ikääntyneiden asumisen tarpeita ja asumisolojen parantamista**
- **parantaa toimijoiden yhteistyötä ja luoda ikääntyneiden asumista tukevia toimintamalleja.**

Ohjelman toimenpidelinjausten teemat

A. Ennakointi ja varautuminen

B. Esteettömyyden parantaminen ja asuntojen korjaaminen

C. Asuntojen laatu ja asumisratkaisujen monipuolisuus

D. Asumisen, palvelujen ja elinympäristön kokonaisuus

Keskeiset toimijat

- **Kansalaiset itse**
- **Valtio (asuntopolitiikka ja –rahoitus, tutkimus- ja kehittäminen, ohjaus, yhteistyö jne.)**
- **Kunnat (asunto-, kaavoitus- ja tekninen, sosiaali- ja terveys)**
- **Asunto- ja rakennusala**
- **Yritykset, järjestöt ja vapaaehtoissektori**

Ikääntyneiden asumistarpeet ja tukea tarvitsevat

(Jalava et al. 2017, YM raportteja 16/2017)

Ikääntyneet muiden asukasryhmien lailla **heterogeeninen joukko**: jokaisella on omat asumismielitymukset ja -tottumukset sekä käsitys unelmasunnosta

Ikääntyminen ei tarkoita näiden preferenssien muuttumista

Sen sijaan tarpeet vaihtelevat fyysisen kunnon, varallisuuden sekä olemassa olevan turvaverkon mukaan

Ikääntyessä **palvelujen saatavuuden, asuntojen esteettömyyden** ja **tutun elinympäristön** merkitys korostuu

Yleisin asumisen toive on **asua lähellä ystäviä, lapsia tai sukulaisia** -> yhteisöllisyys

Kuntien vanhusneuvostot ja haastatellut henkilöt: ikääntyneille on oltava **monipuolisia asumisen vaihtoehtoja**

Heikoimmassa asemassa ovat koko ikänsä vuokralla asuneet tai pienen eläkkeen turvin elävät **ikäntyneitä, joilla ei ole realisoitavaa asuntovarallisuutta**:

- Haja-asutusalueilla elävät
- Lähiöissä asuvat

Vuokralla asuvien etuna on mahdollisuus helposti vaihtaa asunnosta toiseen. Vanhoissa kerrostaloissa omistusasunnossa asuvien tilanne haastava mittavien remonttien takia.

Asumistoiveet

Asukasbarometrin mukaan kerrostaloasumisen toiveet alkavat selvästi lisääntyä 60 ikävuoden jälkeen ja kerrostaloasuminen on ikääntyneillä toivotumpaa kuin missään muussa ikäryhmässä

- Asukasbarometri 2016 -kyselyaineiston pohjalta saatu tuoretta tietoa asumistoiveista
- Kysely kohdistuu kaupunkimaisiin asuinympäristöihin, yli 10 000 asukkaan taajamiin

Ikääntyneiden asumiskriteerit

- vaivaton ja helppohoitoinen asuminen, asunnon hyvä varustelutaso
- asunnon, asuintalon ja asuinalueen esteettömyys
- rauhallisuus ja meluttomuus
- palvelujen saavutettavuus, kauppaan tulisi päästä kävelen
- palvelutoiveet: pankki- ja postipalvelut, vanhuspalvelut ja terveydenhoitopalvelut
- Ikääntyneet käyttävät pihaa paljon myös kerrostaloissa
- 65-74-vuotiailla luonnonympäristö ja ulkoilumahdollisuudet
- 75-84-vuotiailla sosiaaliset kontaktit asuinalueella
- joukkoliikenteen merkitys kasvaa, kun auton käyttö vähenee
- alueen maine, naapuruston samanhenkisyys ja ympäristön tuttuus ovat ikääntyneille tärkeämpiä tekijöitä kuin muille
- ikääntyneiden on vaikeampi tottua asuinympäristön muutokseen.

Syyt ikääntyneiden muuttoihin

- Toimintakyvyn aleneminen, palvelujen tarve
- Palvelut kaukana

Samanaikaisesti usein:

- Omakotitalon huolto- ja ylläpito-ongelmat
- Asunnon/asuintalon esteellisyys, hissien puute
- Yksinäisyys, turvattomuuden tunne ja muut sosiaaliset syyt
- Pelko, ettei selviä tulevaisuudessa yksin/kaksin jne.

Lapinjärvi ja Lapinjärvitalo

- Ei tarvetta lisätä laitoshoittoa (vanhainkoti) ja tehostettua palveluasumista, mahdollisesti korvaava ratkaisu tms. riippuen rakennusten kunnosta ja muusta käyttökelpoisuudesta
- 75+ määrä nousee tämän hetkisestä 350:stä noin 460 henkilöön vuonna 2030, asumisen tukea ja ratkaisuja tarvitaan, osa muuttaa taajamaan
- Uudenlaisia konsepteja ja kokeiluja erilaisille paikkakunnille, koska paikalliset olosuhteet vaihtelevat
- Miten sovitetaan kysyntä ja tarjonta yhteen, jotta ei rakenneta liikaa ja tulee tarpeita vastaavaa (kuntalaisten osallistuminen)
- Talon muunneltavuus ja siirrettävyys tärkeää, myös yleispätevyys (talo sopii monelle)

Lapinjärvitalo

- **Kohtuuhintaisuus/vuokra tärkeä, pienentää myös riskiä**
- **Esteettömyys ja tilojen toimivuus keskeistä kaikille, mutta erityisesti henkilöille, joiden toimintakyky on alentunut**
- **Muistisairauksien huomiointi sekä talon suunnittelussa että taajamassa (esim. Opas ikääntyneen muistioireisen kodin muutostöihin, YM opas 2017)**
- **Muistisairaana ihmisen arkiselviytymiseen erilaisissa asuinympäristöissä kiinnitettävä aiempaa enemmän huomiota tulevana vuosina kaikilla paikkakunnilla.**

Lisää ikääntyneiden asumisesta

www.ym.fi

- Asuminen
- Ohjelmat ja strategiat
- Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma

www.ymparisto.fi

- Asuminen
 - Ikääntyneiden asuminen
- = Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman pääsivu